

תגיו תשרי

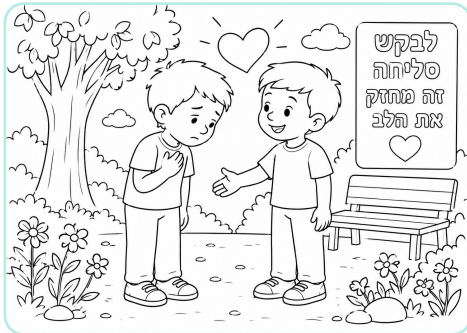
יעל דנה מישאלוף

יחידת הוראה

לקידום מיומנויות עברית - כיתה ד

סליחה – מילה קטנה, משמעות גדולה

כולנו טועים לפעמים. אנחנו עלולים לומר מילה שפוגעת באדם אחר, להתנהג בצורה שאינה נעימה או לעשות מעשה שאנחנו מצטערים עליו אחר כך. כאשר אנחנו מבינים שפגענו במישהו, אנחנו יכולים לבקש ממנו סליחה ולנסות לתקן את המצב.

בתקופה שלפני יום הכיפורים אנשים רבים נוהגים לחשוב על המעשים שלהם ועל הדרך שבה התנהגו כלפי אחרים. הם שואלים את עצמם: האם פגעתי במישהו? האם אמרתי דבר לא נעים? האם יכולתי לנהוג אחרת? מחשבה כזאת נקראת חשבון נפש. האדם בוחן את מעשיו וחושב אילו דברים הוא רוצה לשפר בהתנהגותו.

בקשת סליחה אמיתית אינה מסתכמת במילה "סליחה". כאשר אדם מבקש סליחה, חשוב שיבין במה טעה, יכיר בכך שפגע באדם אחר וינסה לתקן את מעשיו. לדוגמה, אם ילד לקח מחברו חפץ ללא רשות ושבר אותו, לא די בכך שיאמר "סליחה". הוא יכול גם לנסות לתקן את החפץ או להציע להחליף אותו.

לפעמים האדם שנפגע אינו מוכן לסלוח מיד. ייתכן שהוא עדיין כועס, עצוב או מאוכזב וזקוק לזמן. לכן חשוב לכבד את רגשותיו ולא לדרוש ממנו לסלוח. מי שביקש סליחה יכול להראות במעשיו שהוא מצטער ולנסות שלא לחזור על אותה טעות.

בקשת סליחה דורשת לעיתים אומץ. לא תמיד קל להודות שטעינו ולקבל אחריות על המעשים שלנו. אולם כאשר אנחנו מצליחים לעשות זאת, אנחנו יכולים ללמוד מן הטעות ולשנות את התנהגותנו. כך הסליחה מאפשרת לנו לא רק לתקן את מה שקרה, אלא גם לפתוח דף חדש ביחסים עם אחרים.

סליחה אמיתית מתחילה במילים, אבל נבחנת גם במעשים.

י

הבנת הנקרא

ענו על פי הטקסט:

1

א. מתי אנו מבקשים סליחה?

ב. על מה אנשים נוהגים לחשוב בתקופה שלפני יום הכיפורים?

ג. מהו חשבון נפש?

ד. מה חשוב לעשות כאשר מבקשים סליחה אמיתית?

ה. מדוע אדם שנפגע אינו תמיד מוכן לסלוח מיד?

ו. כיצד יכול אדם להראות שהוא באמת מצטער?

ז. מה אנחנו יכולים ללמוד כאשר אנו מודים בטעות?

כתבו נכון או לא נכון. אם המשפט אינו נכון, תקנו אותו על פי הטקסט.

א. חשבון נפש הוא מחשבה על המעשים שלנו.

נכון

לא נכון

ב. על פי הטקסט, די לומר את המילה "סליחה" כדי לתקן כל פגיעה.

נכון

לא נכון

ג. אדם שנפגע חייב לסלוח מיד למי שהתנצל בפניו.

נכון

לא נכון

ד. אפשר להראות באמצעות המעשים שאנחנו מצטערים.

נכון

לא נכון

ה. לפעמים דרוש אומץ כדי להודות בטעות.

נכון

לא נכון

השלימו על פי הטקסט:

סיבה: אדם הבין שפגע בחברו.

תוצאה: _____

סיבה: אדם עדיין כועס ופגוע.

תוצאה: _____

סיבה: אדם הודה בטעות ולמד ממנה.

תוצאה אפשרית: _____

פרשנות והסקת מסקנות

4

חושבים ומסיקים – הסבירו את תשובותיכם:

א. מדוע לדעתכם נאמר בטקסט ש"לא די בכך שיאמר סליחה"?

ב. ילד ביקש סליחה, אך לאחר כמה ימים חזר על אותו מעשה. מה אפשר להסיק מכך?

ג. מדוע בקשת סליחה יכולה לעזור לשפר את היחסים בין אנשים?

ד. כותרת הטקסט היא "סליחה – מילה קטנה, משמעות גדולה". מדוע לדעתכם נבחרה כותרת זו?

אוצר מילים

5

לפניכם מילים מן הטקסט. התאימו לכל מילה את הפירוש המתאים:

- א. _____ לומר ולהכיר בכך שדבר מסוים נכון.
- ב. _____ הדרך שבה אדם פועל ומתנהג.
- ג. _____ גרמנו למישהו להיעלב או להצטער.
- ד. _____ החובה לשאת בתוצאות של המעשים שלנו.
- ה. _____ לנסות לשפר דבר שנפגם או השתבש.
- ו. _____ מי שציפה לדבר מסוים והוא לא קרה.

פגענו

לתקן

מאוכזב

אחריות

להודות

התנהגות

6

בחרו מילה מתאימה מבלי לשנות את משמעות המשפט (הקיפו בעיגול):

"האדם בוחן את מעשיו." המילה **בוחן** קרובה במשמעותה ל:

מספר

שוכח

מסתיר

בודק

"הוא זקוק לזמן." המילה **זקוק** קרובה במשמעותה ל:

מסיים

ממהר

נותן

צריך

מיומנויות לשון

7 השלימו מילה מתאימה מאותה משפחת מילים:

7

סליחה - לסלוח -	פגיעה - לפגוע -
תיקון - לתקן -	מחשבה - לחשוב -

8 קראו את המשפט: "האדם בוחן את מעשיו וחושב אילו דברים הוא רוצה לשפר בהתנהגותו."

8

- א. העתיקו מן המשפט שלושה פעלים: _____
- ב. בחרו אחד מהם וכתבו אותו בזמן עבר: _____
- ג. כתבו את אותו הפועל בזמן עתיד: _____

9

ציינו את הזמן של כל פועל מודגש:

1. אתמול יואב ביקש סליחה מחברו. _____
2. עכשיו יואב מדבר עם חברו. _____
3. מחר הוא ינסה לתקן את המצב. _____
4. נועה חשבה על מעשיה. _____
5. הילדים משוחחים על משמעות הסליחה. _____

10

הפכו מיחיד לרבים:

מעשה ← _____	חבר ← _____
טעות ← _____	מילה ← _____

כעת בחרו אחת מן המילים ברבים וכתבו בעזרתה משפט:

11 שמות תואר - כתבו שם תואר מתאים לכל שם עצם:

חבר _____	מעשה _____
מילים _____	התנהגות _____

12 זכר ונקבה - הפכו את המשפטים מזכר לנקבה:

א. הילד היה עצוב ופגוע.

ב. החבר שלי ביקש סליחה והודה בטעות.

13 מילות קישור - השלימו בעזרת המילים: כי | אבל | לכן | כאשר

1. _____ אנחנו מבינים שטעינו, כדאי לנסות לתקן.
2. הילדה ביקשה סליחה, _____ חברתה עדיין הייתה פגועה.
3. הוא התנצל _____ הבין שמעשיו פגעו בחברו.
4. דנה הבינה שטעתה, _____ חברתה לא סלחה לה.

הבעת דעה וכתיבה אישית

14 ילד אמר לחברו: "כבר אמרתי לך סליחה. אתה חייב לסלוח לי!" האם אתם מסכימים עם דבריו? כתבו את דעתכם והסבירו אותה.

אני חושב/ת ש _____

מפני ש _____

לדוגמה, _____

15 מה קשה יותר לדעתכם - לבקש סליחה או לסלוח? מדוע?

16 כיצד אפשר לדעת שאדם מבקש סליחה מהלב?

17 האם אפשר לתקן כל טעות? הסבירו.

18 מה הייתם רוצים שאדם שפגע בכם יעשה, מלבד לומר "סליחה"?

שונים אבל יחד

ביום ראשון בבוקר נכנסה המורה תמר לכיתה ד' ובידיה סלסילה מכוסה בבד לבן.

"מי רוצה לנחש מה הבאתי?" שאלה והניחה את הסלסילה על השולחן.

מיד נשמעו קריאות מכל עבר. "קישוטים לסוכה!" "ממתקים!" "אולי משהו שקשור לסוכות?"

המורה חייכה והסירה את הבד. בתוך הסלסילה היו מונחים אתרוג צהוב, לולב ארוך, ענפי הדס ירוקים וענפי ערבה.

"ארבעת המינים!" קראה מאיה. "נכון," אמרה המורה. היא הוציאה אותם בזה אחר זה והניחה אותם על השולחן. "הביטו בהם היטב. האם הם דומים זה לזה?"

"ממש לא," אמר גיא. "הלולב גבוה וארוך והאתרוג קטן ועגול." "ולהדס ולערבה יש עליים שונים," הוסיפה נועה.

המורה הנהנה. "ארבעה מינים שונים זה מזה, ובחג הסוכות אנו אוגדים אותם יחד. היום גם אתם תעבדו בקבוצות. כל קבוצה תקבל משימה הקשורה לארבעת המינים."

הילדים התחלקו לקבוצות. בקבוצה אחת ישבו יונתן, נועה, גיא ומאיה. הם למדו יחד כבר כמה שנים, אבל כמעט אף פעם לא עבדו יחד.

המורה חילקה לכל קבוצה קופסה ובה דפים צבעוניים, טושים, מקלות עץ, חוטים ומדבקות. "המשימה שלכם," הסבירה, "היא להכין שלט לסוכה הכיתתית. בשלט צריכים להופיע ארבעת המינים ומשפט שיבטא רעיון שאפשר ללמוד מהם."

יונתן פתח מיד את הקופסה. "פשוט מאוד!" הכריז. "נצייר אתרוג, לולב, הדס וערבה, נכתוב 'חג סוכות שמח' ונגמור."

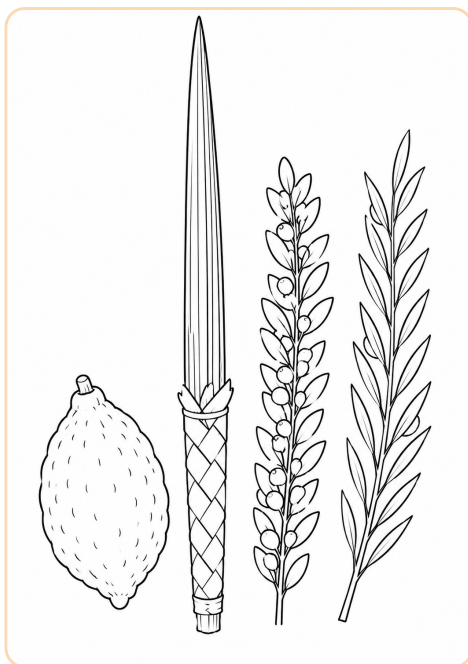
"רגע," אמרה נועה. "המורה ביקשה גם משפט שמבטא רעיון שאפשר ללמוד מארבעת המינים. אולי קודם נחשוב מה הם יכולים ללמד אותנו?"

"אבל הם בסך הכול צמחים," השיב יונתן. "מה כבר אפשר ללמוד מהם?"

גיא הביט בארבעת המינים שעל שולחן המורה. "אולי כדאי להסתכל עליהם שוב." ארבעת הילדים ניגשו אל השולחן.

מאיה התבוננה באתרוג. "הוא ממש שונה מהלולב." גם ההדס והערבה לא זהים," הוסיפה נועה.

"אז מה?" שאל יונתן. "אני עדיין חושב שמעניין שמחזיקים את כולם יחד," אמר גיא. יונתן משך בכתפיו. "טוב, בואו פשוט נתחיל."

הוא לקח דף גדול והתחיל לצייר לולב במרכזו. מאיה ניסתה להציע משפט לשלט, נועה רצתה לתכנן היכן יציירו כל אחד מארבעת המינים וגיא התחיל לבדוק כיצד אפשר ליצור מסגרת יציבה. אבל יונתן כמעט לא הקשיב להצעותיהם.

כעבור כמה דקות הרים את הדף בגאווה. במרכזו התנשא לולב גדול וצבעוני, אבל כמעט לא נשאר מקום לשאר המינים.

"איפה נצייר את האתרוג?" שאלה מאיה. "ואת ההדס והערבה?" הוסיפה נועה. יונתן הביט בדף ושתק.

"אפשר להתחיל מחדש," הציע גיא. "אבל כבר השקעתי בציור!" אמר יונתן באכזבה.

המורה תמר, שעברה בין הקבוצות, נעצרה לידם. היא הביטה בדף ואחר כך בארבעת הילדים. "מה קרה?" שאלה.

"לא נשאר מקום לכולם," אמרה נועה. המורה הצביעה על ארבעת המינים שעל שולחנה. "מעניין," אמרה. "גם שם צריך למצוא מקום לכולם." היא חייכה והמשיכה לקבוצה הבאה.

ארבעת הילדים הביטו זה בזה. "אני חושבת שהבנתי למה היא התכוונה," אמרה מאיה. הפעם הם החליטו לעצור ולתכנן יחד.

נועה חילקה את שטח השלט כך שיהיה מקום לכל ארבעת המינים. יונתן צייר את הלולב ואת האתרוג. מאיה ציירה את ההדס ואת הערבה, וגיא בנה לשלט מסגרת ממקלות העץ.

"עדיין חסר לנו המשפט," הזכירה נועה. מאיה לקחה פתק וכתבה: "שונים זה מזה, שייכים זה לזה." גיא קרא את המשפט וחייר. "זה בדיוק כמו ארבעת המינים."

יונתן הסתכל על השלט, אחר כך על חבריו ולבסוף שוב על ארבעת המינים. "וגם קצת כמונו," אמר. "למה?" שאלה נועה. "כי כל אחד מאיתנו עשה משהו אחר. אם רק אני הייתי עובד על השלט, היה לנו לולב ענקי ולא הרבה יותר מזה." כולם צחקו.

כשהגיע הזמן להציג את העבודות, ארבעת הילדים החזיקו יחד את השלט. היו בו ארבעה מינים שונים, ארבעה סגנונות ציור שונים ומשפט אחד במרכז: "שונים זה מזה, שייכים זה לזה."

המורה תמר קראה את המשפט בקול. "מי רוצה להסביר לנו מה הכוונה?" יונתן הרים את ידו. "בהתחלה חשבתי שאם אני יודע לצייר, אני יכול לעשות הכול בעצמי," אמר. "אבל אז לא נשאר מקום לאחרים. אחר כך הבנתי שלכל אחד בקבוצה היה משהו אחר לתרום."

המורה הרימה את ארבעת המינים. "והם?" יונתן חייר. "גם הם שונים מאוד זה מזה, אבל בסוכות אוגדים אותם יחד."

שונים זה מזה, שייכים זה לזה.

י

הבנת הנקרא

1 מה הביאה המורה תמר לכיתה?

1

2 אילו הבדלים מצאו הילדים בין ארבעת המינים?

2

3 איזו משימה נתנה המורה לקבוצות?

3

4 מה היה צריך להופיע בשלט?

4

5 מי היו החברים בקבוצה?

5

6 איזו בעיה נוצרה בשלט הראשון?

7 מה אמרה המורה כאשר ראתה שלא נשאר מקום לכל ארבעת המינים?

8 כיצד חילקו הילדים את העבודה לאחר שהחליטו להתחיל מחדש?

9 איזה משפט כתבה מאיה על השלט?

איתור מידע

10 כתבו את שמות ארבעת המינים המוזכרים בסיפור:

11 השלימו על פי הסיפור:

הלולב מתואר כ _____ | _____ .

האתרוג מתואר כ _____ | _____ .

פרשנות והסקת מסקנות

12 מה משותף לארבעת המינים למרות ההבדלים ביניהם?

13 מדוע לדעתכם בחרה המורה דווקא בארבעת המינים למשימה הקבוצתית?

סדרו את האירועים לפי סדר התרחשותם (כתבו מספר בתיבה):

הילדים גילו שלא נשאר מקום לכל ארבעת המינים. ☐

המורה הציגה בפני הכיתה את ארבעת המינים. ☐

מאיה הציעה את המשפט "שונים זה מזה, שייכים זה לזה". ☐

יונתן התחיל לצייר בלי לתכנן עם חבריו. ☐

הילדים חילקו ביניהם את העבודה. ☐

יונתן הסביר לכיתה מה למד מן המשימה. ☐

15 מדוע נוצרה הבעיה בשלט הראשון? האם הבעיה הייתה רק בכך שהלולב היה גדול מדי? הסבירו.

16 המורה אמרה: "גם שם צריך למצוא מקום לכולם."
א. למי התכוונה במילה "שם"?

ב. מה הייתה המשמעות הנוספת של דבריה?

17 מהו הקשר המרכזי בין ארבעת המינים לבין ארבעת הילדים בסיפור?

אוצר מילים

התאימו בין המילים לבין פירושיהן:

18

אוגדים

התנשא

יציבה

השקיע

מבטא

_____ **א.** הקדיש זמן ומאמץ.

_____ **ב.** מחברים וקושרים יחד.

_____ **ג.** גבוהה ובולטת מעל הסביבה.

_____ **ד.** חזקה ואינה נופלת בקלות.

_____ **ה.** מציגה רעיון או משמעות.

השלימו:

19

1. בחג הסוכות _____ את ארבעת המינים יחד.

2. הלולב _____ במרכז הציור.

3. גיא הכין לשלט מסגרת _____ .

4. יונתן _____ זמן רב בציור הלולב.

5. המשפט שעל השלט _____ את הרעיון של הקבוצה.

מיומנויות לשון

השלימו מילה נוספת מאותה משפחת מילים:

20

חשב - מחשבה _____ -	צייר - _____ ציור -
קישט - קישוט _____ -	חיבר - _____ חיבור -
למד - למידה _____ -	

קראו: "נועה חילקה את שטח השלט, יונתן צייר, מאיה כתבה וגיא בנה מסגרת."

21

א. העתיקו ארבעה פעלים: _____

ב. באיזה זמן כתובים הפעלים? _____

ג. העבירו אותם לזמן הווה:

_____ ← חילקה	_____ ← צייר
_____ ← כתבה	_____ ← בנה

ד. בחרו אחד מהפעלים וכתבו בעזרתו משפט בזמן עתיד:

22 מצאו את שמות התואר בצירופים:

סלסילה גדולה	אתרוג צהוב
לולב ארוך	דפים צבעוניים
מסגרת יציבה	

כעת השלימו שם תואר מתאים משלכם:

משימה _____	שלט _____
עלים _____	ילדים _____

23 כתבו ביחיד:

ענפים ← _____	צמחים ← _____
ציורים ← _____	מקלות ← _____

חיבור אישי

24 בסיפור יונתן גילה שלכל אחד מחברי הקבוצה יש יכולת אחרת. חשבו על עצמכם:

דבר שאני טוב/ה בו: _____

דבר שאני יכול/ה לתרום לקבוצה: _____

תכונה של חבר או חברה שיכולה לעזור לי: _____

דבר שאני יכול/ה ללמוד מאדם ששונה ממני: _____

הבעת דעה

25 איזו שם נוסף מתאים לדעתכם לסיפור?

ג. הקישוט לסוכה

ב. יש מקום לכולם

א. הלולב הגדול

ד. ארבעים דקות של עבודה

בחרתי בכותרת _____ מפני ש _____
